

JUSTIITSMINISTEERIUM

Üksikvanema õiguste kaitsest Seadusandlusest täna ja homme

Andres Anvelt
Justiitsminister

19. veebruar 2015

I. Elatise sissenõudmise tõhustamine

Elatise sissenõudmise tõhustamisega seonduv seadus ehk täitemenetluse seadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus (võeti vastu 18.02.2015) Seadusega saavutame:

1. Võimalik piirata elatisvõlgnike õigusi:

- jahipidamisõigus
- mootorsõiduki juhtimisõigus
- väikelaeva ja jeti juhtimisõigus ning
- kalastuskaardi
- relvaloa ja relvasoetamisloa kehtivus

2. Elatisvõlgnik ei saa riigilt:

- ettevõtluse alustamise toetust
- erametsaomaniku toetust

I. Elatise sissenõudmise tõhustamine

3. Edaspidi peab kohtutäitur:

- võlgnikuga regulaarsemalt kontakteeruma
- otsima perioodiliselt läbi võlgniku valduses olevaid ruume ja maatükke

4. Võlgniku sissetulekute ja arestitava vara täpsustamine:

- Üldjuhul tuleb kõik isikule toimunud laekumised lugeda arestitavaks sissetulekuks. Selleks loetakse ka isiklikuks otstarbeks saadud mitterahalisi hüvesid
 - nt tööandjalt kasutamiseks antud auto või korter
 - tööandjalt saadud kaubad, teenused või muud rahaliselt hinnatavad soodustused
 - edaspidi ei saa võlgnik peita end selle taha, et temale kuuluv ettevõtte tasub tema kulude eest
- Arestitav on ka kolmandale isikule võlgniku eest makstud rahaline kohustus
 - seeläbi võimalik kätte saada kohtutäituri eest varjatud raha
 - näiteks võlgniku sõber maksab elatisvõlgniku eest autoliisingut või
 - tasub külmiku järelmaksu eest, siis on see raha arestitav

I. Elatise sissenõudmise tõhustamine

5. Lihtsustatakse elatise asjas riigi õigusabi taotluse esitamist

- kui elatise nõude esitab laps, siis ei pea ta selgitama oma majanduslikku seisundit.

6. Elatise nõude esitamise õigus on kõikidel õppivatel lastel kuni 21. eluaastani

- siiani sai elatist nõuda juhul, kui laps jätkas hariduse omandamist põhi-, kesk- või kutsekoolis. Nüüd õigus ka kutseõppe tasemeõppes ja kõrgkoolis õppival lapsel.

7. Lapse elatisnõude aegumistähtaeg pikeneb kolmelt aastalt kümnele

8. Täitemenetluse registri vahendusel hakatakse avalikustama ka elatisvõlgnike nimesid.

II. Lähiajal teoks saanud üksikvanema õigusi käsitlevad seaduse muudatused

1. Põlvnemise tuvastamise ehk isaduse tuvastamiseks kohtus hagi esitamise tasud ja kulud (jõustusid 01.01.2015)

- kui mees ei tunnista ennast isaks, siis on isaduse tuvastamine vajalik, et oleks võimalik nõuda elatist
- põlvnemise tuvastamise hagi on riigilõivuvaba, kui see esitatakse koos elatise nõudega
- põlvnemise tuvastamise hagi eraldi esitamisel on riigilõiv 40 eurot, varasemalt oli 300 eurot
- hagi rahuldamise korral kannab kulud üldjuhul kostja ehk isa. Varasemalt kandsid mõlemad pooled oma kulud ise.

II. Lähiajal teoks saanud üksikvanema õigusi käsitlevad seaduse muudatused

2. Muudatused karistusõiguses

- Elatise maksmisest kõrvalehoidmine on jätkuvalt kuritegu kui vanem hoiab teadvalt kõrvale alla 18-aastasele lapsele või täisealisele, kuid abi vajavale töövõimetule lapsele kohtu poolt väljamõistetud igakuise elatusraha maksmisest, saab teda karistada rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega
- Süütegu raskendavaks asjaoluks on:
 - süüteo toimepanemine süüdlase endise või praeguse pereliikme suhtes
 - vägivald lähi- või sõltuvussuhtes
- Lähisuhtes kehalise väärkohtlemise kasutamine on eraldi karistatav ja sel puhul ette nähtud karmim karistus
- Kohus võib lähenemiskeeldu kohaldada koos elektroonilise valvega kahtlustatava või süüdistatava nõusolekul

III. Edaspidist riigi tegevust kujundavad olulised õiguspoliitilised otsused

1. Istanbuli konventsiooni allkirjastamine ja selle ratifitseerimine

- Justiitsminister allkirjastas konventsiooni 2. detsembril Strasbourgis
- Konventsiooni jõustumine on kavandatud hiljemalt 2018

2. Vägivalla ennetamise strateegia ja selle rakendamine

- annab tugeva panuse sellesse, et lapsevanematel ja lastel oleks turvalisem
- Aastaks 2020 vähendada vägivalda Eestis eelkõige viies valdkonnas:
 - lastevaheline vägivald
 - laste väärkohtlemine
 - perevägivald
 - seksuaalvägivald
 - inimkaubandus

IV. Mida veel paremaks muuta?

1. Lastevanemate suhtlusõigus

- Lepitusmenetluse roll – kas liikuda lepituse suunas või sundide suunas?
- vanematevahelises konfliktis on kaotajaks laps
- Kas kohtu poolt määratud perelepituse eest peaks tasuma riik?
- Lepitusmenetlust ei pakuta ühtsete kvaliteedistandardite alusel?
- Kui suur roll peaks tulevikus olema lastekaitsetöötajatel ja teistel spetsialistidel?
- Kas suhtluskorra täitmisel on parim lahendus, et kohtutäituril on keskne roll?
- Vaja koolitada kõiki asjaosalisi spetsialiste, et tagatud oleks just laste huvide kaitse.

IV. Mida veel paremaks muuta?

2. Piiriülene elatise sissenõudmine

- Korraldab justiitsministeerium
- Piiriülesest täitmisest ei tulene vanemale ühtki täiendavat kulutust
- Elatise maksed algavad alates menetluse algamisest poole aasta jooksul
- Enamasti ei ole vajalik isegi kohtulahendi tõlkimine
- Kõige rohkem elatise asju Soomega, hetkel üle 400 – siin peaks kaaluma Soomega veel tõhusama koostöö arendamist

IV. Mida veel paremaks muuta?

3. Elatisabi fondi loomine:

- Tagab lastele koheselt vajalike vahendite olemasolu
- Elatise nõuet saaks selle tuvastamise hetkest realiseerida
- Üksikvanem ei pea muretsema, kas elatis laekub regulaarselt või mitte
- Elatisabi fondi rahastatakse elatisvõlgnike vara arvelt
- Riik maksab elatise summa välja ning nõuab selle ise elatisvõlgnikult sisse
- Riik on järjepidevam võlgade sissenõudja
- Lapsevanem ei pea peale elatisvõla tuvastamise enam menetluste ega bürokraatiaga tegelema
- Last ega lapsevanemat ei koormata võimalike täitemenetluse probleemidega

IV. Mida veel paremaks muuta?

1. Igale lapsele tuleks kindlustada lasteaia koht – peaksime toetama omavalitsusi 3000 uue lasteaia ja -hoiukoha koha loomisel
2. Viimane koolieelne lasteaia-aasta peaks olema tasuta
3. Lapsetoetusele lisada 25 eurot huvi/spordiringis või kultuuriüritusel osalemiseks
4. Esimese ja teise lapse toetus tõsta 75 euroni
5. Toimetulekutoetus peaks tõusma tasemeni, mis oleks vähemalt võrdne elatusmiinimumiga
6. Vanemahüvitise süsteem peaks olema paindlik. Võiks olla võimalus kasutada poolteist aastat makstavat hüvitist jao kaupa kuni lapse 8-aastaseks saamiseni.
7. Riik peaks jõulisemalt toetama puudega lastele suunatud tugiteenuste (lapsehoid, tugiisik ja transport) arendamist ja pakkumist

IV. Mida veel paremaks muuta?

8. Palgalõhe vähendamine. Näiteks saaks Tööinspeksioonile anda volitused järelevalve tegemiseks naistele ja meestele sama töö eest tööandja poolt makstavate palkade ja hüvitiste üle.
9. Riigipoolne toetus täiskasvanute hambaravile
10. Miinimumpalga tõus
11. Riiklikult toetatud üüripinnad, mis võimaldaksid ka üksikvanemale taskukohase ja kvaliteetse elamispinna
12. Riik peaks soodustama ka üksikvanema täiendus – ja ümberõpet.
13. Nooremate lastega üksikvanemate puhul vanemapuhkuse jagamine paindlikumalt pikema perioodi peale
14. Üksikvanemale saaks kasuks olla ka laiem kaugtöö tegemise võimaldamine

IV. Mida veel paremaks muuta?

15. Fiktiivsete üksikvanemate tekke piiramine

KOV-i ega riigi toetused ei tohiks jätta muljet, et isa registreerimata jätmisel on võimalik saada rohkem toetusi. Nii isa ja emaga peredel kui ka üksikvanemaga peredel peavad olema võrdsed võimalused.

16. Keskendumine elektrivaesusele

Elektriteenust pakkuv ettevõtte peaks teavitama ka kohalikku omavalitsust ja vajadusel PPA-d ja Päästeametit, kui üksikvanemal tekib raskusi elektri eest tasumisel. KOV-il peaks olema süsteemne võimalus lahenduste pakkumiseks ning vajadusel peaks riik seda aitama finantseerida.

JUSTIITSMINISTEERIUM

Aitäh!